Klaus-Peter Schroeder, Ehre, wem Ehre gebührt! Ehrenpromotionen an der Heidelberger Juristischen Fakultät

Universitätsverlag Winter, Heidelberg 2025, 201 s., ISBN 978-8253-9639-8

Čestný doktorát a jeho udělování je téma, s nímž se zpravidla setkáme spíš v případě studií o jednotlivých osobnostech, bývá zmíněn individuálně spolu s kratší či delší biografií. Nebo je naopak obvyklé, že u příležitosti jeho udělení některou univerzitou vznikne biografie laureáta. Přehledové zpracování tématu pro některou fakultu (či dokonce celou univerzitu) a jeho publikování je daleko méně běžné.[1]

Kniha mimořádného profesora na *Institut für geschichtliche Rechtswissenschaft* heidelberské právnické fakulty Klause-Petera Schroedera (nar. 1947) je v určitém smyslu případovou studií na dané téma. Ukazuje, jak je možné pojmout čestné doktoráty jako předmět výzkumu a zařadit je do přehledové historie dané fakulty v širším kontextu. Na pozadí výběru čestných doktorů a na okolnostech předávání titulu se odráží postavení fakulty/univerzity ve sledovaném období v daném regionu. Vedle vlastních jmen a biografií kandidátů přináší i pohled do vnitřního dění na fakultě, osobní zájmy, napojení na místní politiku, ekonomiku apod.

Kniha je pro období od vzniku univerzity r. 1386 až do roku 1945 přehledem dějin právnické fakulty heidelberské univerzity s nějak zakomponovanými biografiemi nositelů titulu. Je to právě ona přehledová studie, která v rámci vývoje fakulty připomíná důvody, proč a komu byl titul přiznán. První čestné doktoráty zde byly podle autora prokazatelně uděleny v roce 1686 při příležitosti 300. výročí založení univerzity, kdy ještě neexistovala žádná přesná pravidla pro jejich udělování, šlo spíše o osobní vazby představitelů univerzity na zemské veřejné a politické instituce. Při této příležitosti autor lehce porovnává situaci na dalších německých univerzitách, připomíná, že v Heidelbergu i jinde k tématu existuje poměrně málo pramenů, zejména těch zdůvodňujících výběr kandidátů. Předpisy pro udělování titulu „doctor honoris causa" se postupně objevovaly a precizovaly až v průběhu dlouhého 19. století. Další velká vlna udělování v Heidelbergu přišla v roce 1886 v souvislosti s 500. výročím založení heidelberské *almae matris*. Nositeli titulu se v té době stali především vysoce postavení státní a zemští úředníci, jeho udělení bylo zpravidla odůvodněno zásluhami o rozvoj uplatňování práva v zemi. Udělení titulu bylo vedle toho vždy zaštítěno i vědeckými zásluhami, případně odkazem na společenský ohlas aktivit laureáta.

Až v období výmarské republiky se objevují první ženy, dvě čestné doktorky. Úplně první z nich byla Marianne Weber (1870–1954), vdova po sociologovi Maxi Weberovi (1864–1920), která titul přijala 18. ledna 1922 za svou práci pro zrovnoprávnění žen v právnických profesích a jejich uznání mužskými kolegy. Osm let poté, v roce 1930, získala čestný doktorát právnické fakulty v Heidelbergu jako druhá žena její spolupracovnice Camilla Jellinek (1860–1940).

V období po roce 1945 již kniha naopak vynechává historii fakulty/univerzity a přináší po krátkém úvodu jen 28 zhruba jednostránkových biografií čestných doktorů. Poslední je z roku 2018. Mezi nimi je kromě domácích vědců a politiků i řada zahraničních badatelů, jmenovitě např. z Francie, USA nebo Řecka. Až v roce 2011 se tu mezi nimi objevuje další

[1] Excelentním příkladem je publikace věnovaná Pražské univerzitě: Josef Petráň – Lydia Petráňová, *Čestní doktoři Univerzity Karlovy 1848–2015*, Praha 2018, 386 s.; kromě toho jsem našla pouze: Petr Kašing – Mariana Stonišová, *Tento diplom račte přijmout: 56 osobností vědy, techniky a veřejného života čestnými doktory VŠB-TU Ostrava*, Ostrava 2016, 135 s.

žena, třetí čestná doktorka heidelberské právnické fakulty, a sice soudkyně, Američanka Edith Brown Weiss (nar. 1942), zastávající kromě jiného v letech 1994–1996 úřad prezidentky American Society of International Law a mnoho dalších funkcí.

Kniha je doplněna jmenným rejstříkem, seznamem archivních pramenů, odkazujících jen na heidelberskou univerzitní knihovnu a univerzitní archiv, a poměrně obsáhlým seznamem literatury, včetně několika vydaných sbírek pramenů, vše jen k Heidelbergu. V obrazové příloze jsou otištěny reprodukce diplomů několika zmiňovaných čestných doktorů.

Milada Sekyrková
DOI: 10.14712/23365730.2026.34

Folker Reichert (Hg.), Kuno Fischer (1824–1907). Mein Lebenslauf
Heidelberg 2025, 240 s., ISBN 978-3-8253-9658-9

Kuno Fischer byl ve své době poměrně významným německým filozofem a oblíbeným univerzitním pedagogem druhé poloviny 19. století. Působil zejména na univerzitách v Jeně a Heidelberku. Historik Folker Reichert vydal v loňském roce několik textů, spojených s osobností tohoto filozofa – zejména jsou to Fischerovy autobiografické texty a dále různé texty, které se Fischera týkají.

Úvodní studie je poměrně krátká a zběžně nastiňuje Fischerovy životní osudy, ovšem autor neopomene upozornit i na dobový význam Kuno Fischera pro univerzitu a město Heidelberg, jehož čestné občanství získal roku 1894. Fischer byl ve své době zřejmě nejvýznamnější osobností tamější filozofické fakulty a svým způsobem i turistickou atrakcí, neboť jeho přednášky prý musel navštívit každý alespoň trochu poučený návštěvník Heidelberku.[1] Základní informace o editovaných textech jsou také poměrně stručné, editor spíše nechá „promlouvat prameny“. Naštěstí jsou u jednotlivých editovaných textů informace o tom, jaký byl vztah dané osobnosti k Fischerovi, popř. jsou zde i kratší životopisné medailonky. Čtenář se tak neztrácí v záplavě různorodých textů, ale je mu umožněno (jak bylo asi záměrem editora) sledovat Fischerovu osobnost z různých směrů.

Úvodní část edice tvoří text nazvaný *Kuno Fischer: Mein Lebenslauf*. Titul je to poněkud zavádějící, protože se jedná hned o několik autobiografických textů, které nejsou editovány postupně, ale jsou vedle sebe kladeny jednotlivé pasáže textů vztahující se k určitým životním obdobím. Dětství, univerzitní studia, profesura v Jeně apod. Vedle sebe jsou kladeny texty vzniklé v různých obdobích Fischerova života – od životopisu Fischera abiturienta z roku 1844 přes autobiografické poznámky vzniklé kolem roku 1880 až po určitou formu pamětí, které Fischer na sklonku svého života (1905) diktoval. Tento způsob ediční praxe je poměrně neobvyklý, neumožňuje vnímat autobiografické texty jako celek, ale na druhé straně ukazuje, jak sám Fischer vnímal jednotlivé fáze svého života v různých kontextech.

[1] „Wie das Schloss und die Alte Brücke galt Kuno Fischer als touristische Attraktion, die man gesehen und gehört haben musste. Schon am Bahnhof sei man auf den Ort und die Termine seiner Vorlesungen hingewiesen worden“, Folker Reichert (Hg.), *Kuno Fischer (1824–1907). Mein Lebenslauf*, s. 15.